

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 • 50 • 2009

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ОРУДЖЕВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ORUDZHEV v. UKRAINE)**

(Заява № 3080/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

21 грудня 2010 року

Це рішення є остаточним і може підлягати редакційним виправленням

У справі «Оруджев проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Райт Маруст (Rait Maruste), *Голова*,

Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиева (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,

та Стівен Філіпс (Stephen Phillips), *заступник Секретаря секції*,
після наради за зачиненими дверима 30 листопада 2010 року
постановляє таке рішення, яке було ухвалене у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 3080/06), яку подав до Суду проти України згідно зі статтею 34 Конвенції про захист прав і основоположних свобод людини (далі — Конвенція) громадянин України пан Оруджев Фікрат Енвер огли (далі — заявник) 22 грудня 2005 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев з Міністерства юстиції.

3. 24 листопада 2009 року Голова п'ятої секції вирішив повідомити про заяву Уряд. Відповідно до Протоколу № 14 заява була передана Комітету в складі трьох суддів.

ФАКТИ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився в 1952 році та проживає в м. Миколаєві.

1. Кримінальне провадження щодо заявника

5. 21 лютого 2001 року органами прокуратури щодо заявника, який був співзасновником приватної компанії С., було порушено кримінальну справу за підозрою у розкраданні майна. Зокрема, заявник обвинувачувався у незаконному розкраданні коштів компанії С.

6. 21 травня 2001 року заявнику було пред'явлено обвинувачення у розкраданні майна. Щодо нього було обрано запобіжний захід у вигляді підписки про невиїзд.

7. 27 липня 2001 року органи прокуратури закінчили досудове слідство у справі. Було затверджено обвинувальний висновок, а справу направлено до Білозерського районного суду для розгляду по суті.

8. 10 вересня 2001 року прокуратура відмовила у задоволенні заяви заявника про порушення кримінальної справи щодо спів-

засновника тієї ж компанії пана М. у зв'язку з розкраданням майна компанії.

9. 22 жовтня 2001 року Білозерський районний суд визнав заявника винним у привласненні чужого майна шляхом зловживання службовим становищем та призначив йому покарання у вигляді двох років позбавлення волі з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з організаційно-розпорядчими функціями, строком на два роки. Заявника було взято під варту до набрання вироком законної сили.

10. 26 лютого 2002 року апеляційний суд Херсонської області скасував вирок від 22 жовтня 2001 року та направив справу на додаткове розслідування. Апеляційний суд встановив, що органами прокуратури та судом першої інстанції не було перевірено та надано оцінку всім обставинам справи, а суд не надав заявнику переклад вироку. Ухвалою апеляційного суду заявника було звільнено.

11. 1 липня 2002 року прокуратура змінила обвинувачення щодо заявника та пред'явила йому обвинувачення в самоправстві.

12. 21 жовтня 2002 року заступник прокурора Херсонської області скасував постанову від 1 липня 2002 року та постановив, що дії заявника слід кваліфікувати як привласнення чужого майна шляхом зловживання службовим становищем.

13. В період з 29 листопада 2002 року до 28 березня 2005 року заявник перебував на підписці про невиїзд.

14. 17 грудня 2003 року обвинувачення щодо заявника було змінено прокуратурою на самоправство.

15. 28 березня 2005 року Білозерський районний суд закрити кримінальну справу щодо заявника у зв'язку відсутністю скарги потерпілого.

16. 26 липня 2005 року апеляційний суд Херсонської області скасував постанову від 28 березня 2005 року. Але апеляційний суд встановив, що кримінальна справа щодо самоправства підлягає закриттю, а справа заявника має розглядатися за обвинуваченням у привласненні майна. Апеляційний суд також повернув справу на додаткове розслідування.

17. 6 вересня 2005 року та 16 лютого 2006 року Верховний Суд України залишив касаційні скарги заявника без розгляду, оскільки ухвала від 26 липня 2005 року не могла бути оскаржена в касаційному порядку.

18. 8 лютого 2006 року кримінальна справа за обвинуваченням заявника у привласненні майна була закрита прокуратурою за недоведеністю його участі у вчиненні вказаного злочину.

19. 27 березня 2006 року Генеральна прокуратура України скасувала постанову від 8 лютого 2006 року та направила справу на додаткове розслідування.

20. 12 липня 2006 року Печерський районний суд м. Києва скасував постанову від 27 березня 2006 року та залишив постанову від 8 лютого 2006 року без змін.

21. 2 червня 2007 року прокуратура закрила кримінальну справу щодо заявника, порушену за підозрою у вчиненні ним самоправства.

2. Цивільне провадження

22. 29 січня 2001 року заявник подав до Білозерського районного суду позов до пана М. та пана С. про поділ майна компанії С. та виділення його частки.

23. 10 січня 2002 року Білозерський районний суд відмовив у задоволенні позову заявника.

24. 18 січня 2003 року та 24 вересня 2004 року відповідно апеляційний суд Херсонської області та Верховний Суд відмовили в задоволенні скарг заявника та залишили без змін рішення від 10 січня 2002 року.

ПРАВО

I. МЕЖІ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

25. Суд зазначає, що після комунікації справи заявник подав нові скарги щодо кримінального провадження стосовно нього. Зокрема, він скаржився за статтею 3 Конвенції щодо умов тримання його під вартою та статтею 2 Протоколу № 4 до Конвенції на те, що йому було незаконно обрано запобіжний захід у виді підписки про невиїзд.

26. На думку Суду, нові скарги не є уточненням початкової заяви заявника до Суду, щодо якої сторони надали свої зауваження. Таким чином, Суд вважає, що недоречно зараз обговорювати ці питання окремо (див. рішення у справі «*Пиряник проти України*» (*Piryaniuk v. Ukraine*), заява № 75788/01, п. 20, від 19 квітня 2005 року). Їх буде розглянуто в окремій заяві.

II. СКАРГА ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ

27. Заявник скаржився на те, що тривалість провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, у якому зазначено таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення...»

28. Уряд не погодився з цим твердженням. Він зазначив, що справа, яка розглядається, була складною і вимагала від слідчих проведення значної кількості слідчих дій. Уряд також стверджував,

що не з'являючись в судові засідання, заявник та його адвокат сприяли збільшенню тривалості провадження, та що затримок, відповідальність за які може бути покладена на державні органи, не було.

29. Суд зазначає, що період, який має бути взято до уваги, розпочався 21 лютого 2001 року і закінчився 2 червня 2007 року. Таким чином, він тривав шість років і три місяці.

А. Прийнятність

30. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Таким чином, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

31. Суд повторює, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись з урахуванням обставин справи та таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади (див., серед інших джерел, рішення у справі «*Пелісьє та Сассі проти Франції*» (*Pelissier and Sassi v. France*) [ВП], заява № 25444/94, п. 67, *ЕCHR* 1999II). Суд також зазначає, що обвинувачений у кримінальному провадженні має право на розгляд його справи з особливою сумлінністю (див. рішення від 2 березня 2006 року у справі «*Нахманович проти Росії*» (*Nakhmanovich v. Russia*), зава № 55669/00, п. 89).

32. Повертаючись до обставин цієї справи, Суд зазначає, що кримінальна справа, яка розглядається, не була особливо складною. Вона стосувалась обвинувачення в привласненні чужого майна шляхом зловживання службовим становищем і не стосувалась жодних складних фактичних чи юридичних питань, а заявник був єдиним обвинуваченим у справі.

33. Суд також зазначає, що, не дивлячись на тривале слідство (загалом близько шести років), обвинувачення щодо заявника в результаті були зняті через відсутність доказів. І хоча у справі могли бути деякі затримки, спричинені поведінкою заявника чи його захисника, як про це стверджує Уряд, Суд вважає, що основна відповідальність за надмірну тривалість провадження покладається на національні органи влади.

34. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, які порушують питання, подібні до тих, що розглядаються у цій справі (див. рішення у справі «*Пелісьє та Сассі проти Франції*», зазначене вище, та «*Поліщук проти України*» (*Polishchuk v. Ukraine*), заява № 21231/04, пункти 31–32, від 15 жовтня 2009 року).

35. Розглянувши всі надані матеріали, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. Враховуючи свою практику з цього питання, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку».

Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

III. ІНШІ СКАРГИ

36. Заявник скаржився на порушення підпунктів «а» та «с» пункту 1, пунктів 2, 4 і 5 статті 5 Конвенції щодо незаконного тримання його під вартою. Він також стверджував про порушення пункту 2, підпунктів «а» і «е» пункту 3 статті 6, статей 13, 14 і 17 Конвенції, а також пункту 1 статті 2 Протоколу № 7 до Конвенції, зазначаючи, що провадження було несправедливим. Він також скаржився, що всупереч статті 3 Протоколу № 7 до Конвенції державні органи не відшкодували йому шкоду, завдану незаконним порушенням щодо нього кримінальної справи. Заявник скаржився за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції щодо шкоди, яку, як стверджувалось, було завдано його компанії, та втрати ним заробітку як результатів кримінального провадження щодо нього, та стверджував, що державні органи не захистили його власність.

37. У світлі наданих матеріалів Суд вважає, що скарги заявника не свідчать про наявність будь-яких ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією чи протоколами до неї.

38. Відповідно ця частина заяви повинна бути визнана неприйнятною як явно необґрунтована згідно з пунктами 3 і 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

39. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

40. Заявник вимагав 25 000 000 євро відшкодування матеріальної шкоди, 41 888 українських грн.¹ і 5 000 000 євро відшкодування шкоди,

¹ Приблизно 3800 євро.

яку, як стверджувалося, було завдано його здоров'ю, а також 11 244 501 грн² відшкодування моральної шкоди.

41. Уряд заперечив проти цих вимог.

42. Суд не вбачає жодного причинно-наслідкового зв'язку між констатованими порушеннями та стверджуваною матеріальною шкодою. Відповідно Суд відхиляє ці вимоги. З іншого боку, Суд вважає, що у зв'язку з надмірною тривалістю кримінального провадження заявник зазнав моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявнику 1400 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові та інші витрати

43. Заявник також вимагав 72 219,9 грн³ компенсації судових витрат, понесених ним в ході провадження в національних судах, та 393,71 грн⁴ витрат, понесених під час провадження в Суді.

44. Уряд залишив питання щодо компенсації витрат, понесених під час провадження у Суді, на розсуд Суду. Проти решти вимог Уряд заперечив.

45. Суд вважає, що заявник надав відповідні підтверджуючі документи на суму 36 євро, які він сплатив за відправлення кореспонденції до Суду. Відповідно Суд присуджує цю суму як компенсацію судових витрат.

В. Пеня

46. Суд вважає належним призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості провадження прийнятною, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. *Постановляє*, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

3. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна виплатити заявникові 1400 (одну тисячу чотириста) євро відшкодування

² Приблизно 1 031 000 євро.

³ Приблизно 6700 євро.

⁴ Приблизно 36 євро.

моральної шкоди і 36 (тридцять шість) євро компенсації судових витрат разом з будь-яким податком, який може нараховуватись; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на ці суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.

4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 21 грудня 2010 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
(Stephen Phillips)
Заступник Секретаря

Райт МАРУСТ
(Rait Maruste)
Голова